

**KORPUSAVUSTEINEN DISKURSSINTUTKIMUS COVID-
19-ROKOTTAMATTOMISTA HELSINGIN SANOMIEN
VERKKOARTIKKELEISSA**

Meri Kiiskinen
Kandidaatintutkielma
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Meri Kiiskinen	
Työn nimi Korpusavusteinen diskurssintutkimus COVID-19-rokottamattomista Helsingin Sanomien verkkoartikkeleissa	
Oppiaine Suomen kieli	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2022	Sivumäärä 24 + liitteet
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan, millaisia kollokaatteja sana <i>rokottamaton</i> saa Helsingin Sanomien COVID-19-aiheisissa verkkoartikkeleissa, millaisissa konteksteissa kollokaatit esiintyvät sekä millaisia diskursseja kollokaattien yhteydessä esiintyvät sanavalinnat rokottamattomista luovat. Näihin havaintoihin perustuen pohditaan lisäksi sitä, voidaanko Helsingin Sanomien uutisointia rokottamattomista pitää objektiivisena. Tutkimuskysymykset ovat: 1. Millaisia diskursseja noodin <i>rokottamat</i> kanssa esiintyvät kollokaatit konteksteineen rokottamattomista muodostavat? ja 2. Onko Helsingin Sanomien uutisointi rokottamattomista objektiivista?</p> <p>Tutkielman teoria pohjautuu sekä korpuslingvistiikan että diskurssintutkimuksen yhdistävään korpusavusteiseen diskurssintutkimukseen (CADS). Tutkielman aineistona käytetään itse koottua korpusta, joka sisältää kaikki Helsingin Sanomien verkkopalvelussa aikavälillä 13.12.2020-31.12.2021 julkaistut, rokottamaton-sanan sisältävät artikkelit. AntConc-korpusanalyysityökalun avulla aineistosta on poimittu noodin <i>rokottamat</i> 100 merkitsevintä kollokaattia, joista analyysiin niitä päätyi yhteensä 90. Kollokaatit on jaoteltu niiden merkitysten ja esiintymiskontekstien perusteella diskurssiprosodioidiin, joita ovat rokottamattomat ihmisryhmät, toimenpiteet, rokottamattomuuden seuraukset, intensiteettisanat, vastakohtat sekä paikat. Diskurssiprosodioiden pohjalta on muodostettu myös koko aineiston kattavat, laajemmat diskurssit, joita ovat sairastumisen diskurssi, sulkeutunut yhteiskunta -diskurssi sekä kuoleamisen diskurssi.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että Helsingin Sanomien uutisointi rokottamattomista on usein asenteellista ja noodi <i>rokottamat</i> esiintyy usein konteksteissa, joissa rokottamattomia ja rokotettuja vertaillaan toisiinsa. Asenteellisuus ilmenee erityisesti kollokaattien kanssa esiintyvänä syyllistävinä sanoina ja rokottamattomuuden haittojen korostamisena. Tutkimus tuo tiettävästi uutta tietoa rokottamattomiin liittyvästä uutisoinnista COVID-19-kontekstissa.</p>	
Asiasanat: korpusavusteinen diskurssintutkimus, sanomalehdet, korpukset, diskurssit, COVID-19	
Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Diskurssiprosodiat sekä niihin kuuluvien kollokaattien lukumäärät ja prosentuaalinen osuus.	8
TAULUKKO 2	Sairastumiden diskurssia ilmentävät diskurssiprosodiat sekä niiden kollokaatit	10
TAULUKKO 3	Sulkeutunut yhteiskunta -diskurssia ilmentävät diskurssiprosodiat sekä niiden kollokaatit	14
TAULUKKO 4	Kuolemissen diskurssia ilmentävät diskurssiprosodiat sekä niiden kollokaatit	17

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KORPUSAVUSTEINEN DISKURSSINTUTKIMUS.....	3
3	AINEISTO JA MENETELMÄT	6
	3.1 Tutkimusaineisto.....	6
	3.2 Kollokaatioanalyysi AntConc-korpusanalyysityökalulla	7
4	ROKOTTAMATTOMIIN LIITTYVÄT DISKURSSIT HELSINGIN SANOMIEN VERKKOARTIKKELEISSA	8
	4.1 Noodiin <i>rokottamat</i> liittyvät diskurssiprosodiat ja diskurssit	8
	4.2 Sairastumisen diskurssi.....	9
	4.3 Sulkeutunut yhteiskunta -diskurssi	14
	4.4 Kuoleamisen diskurssi	17
5	YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	19
	LÄHTEET	22

LIITTEET

1 JOHDANTO

Joulukuussa 2019 Kiinan Wuhanissa alkoi levitä epidemia, jonka aiheuttajana on ihmisille uusi SARSCoV-2-koronavirus, toiselta nimeltään COVID-19. Sittemmin virus on levinnyt maailmanlaajuisesti pandemiaksi (Anttila 2021), jota vastaan ihmisiä on alettu rokottaa eri lääkefirmojen COVID-rokotteilla. Kaikki eivät kuitenkaan syystä tai toisesta halua rokottautua (Loula 2021), mikä on synnyttänyt aktiivista keskustelua rokottamattomuuden puolesta ja vastaan. Kandidaatintutkielmassani tutkin, miten COVID-19-rokottamattomista kirjoitetaan Helsingin Sanomien verkkoartikkeleissa ja millaisia diskursseja artikkelien sanavalinnat luovat ja ylläpitävät rokottamattomista.

Pandemia, rokotteet ja rokottamattomuus sekä näiden vaikutukset yhteiskuntaan ovat viime aikoina olleet useimpien sanomalehtien pääuutisia sekä niistä on käyty aktiivista keskustelua sosiaalisen median eri kanavissa. Medialla on tärkeä rooli kansalaisten asenteisiin ja käyttäytymiseen vaikuttamisessa (Yu, Lu & Hu 2021: 36). Useissa tiedotusvälineisiin kohdistuneissa tutkimuksissa on todettu viestimien tarjoaman tiedon olevan ideologisesti muotoutunutta. Näillä ideologisilla representaatioilla on tapana esiintyä teksteissä peitellysti esimerkiksi luonnollistettuihin kielenkäyttötapoihin piiloutuneena. (Fairclough 1997: 63–64.) Joukkotiedotusvälineiden voima on pitkälti kielessä, sillä ne kykenevät tekemään asioista merkityksellisiä sen avulla, miten ne esittävät asiat. Niillä on kyky vaikuttaa muun muassa tietoon, uskomuksiin, arvoihin ja sosiaalisiin suhteisiin. (Fairclough 1997: 10.) Vaikka yksittäiset uutiset ja artikkelit ovat vaikutukseltaan melko olemattomia, voi niistä kuitenkin löytyä toistuvia tapoja asemoida lukijaa ja käsitellä esimerkiksi toimijuutta ja syy-seuraussuhteita (Fairclough 2001: 45).

Sanomalehtiä tutkittaessa on pidettävä mielessä, että kaupalliset lehtikustantamot ovat aina voittoa tavoittelevia organisaatioita. Niiden tuottamat tekstit voidaan nähdä siis markkinapaineille alttiina kulttuurihyödykkeinä, joiden vetovoimaa ja viihdyttävyyttä voidaan pyrkiä lisäämään kiinnittämällä vähemmän huomiota niiden informatiivisiin puoliin. Myös omistussuhteet vaikuttavat epäsuorasti tiedotusvälineiden luomiin diskursseihin, kun tiedotusvälineet ovat yhä selkeämmin sulautuneet osaksi omistajiensa taloudellisia pyrkimyksiä. (Fairclough 1997: 60–62.) Ne ovat myös

yhä useammin kulttuuriteollisuuden erikoistuneiden pääomaryppäiden omistuksessa (Fairclough 1997: 62): myös tässä tutkimuksessa käyttämäni Helsingin Sanomat omistaa Sanoma Media Finland Oy, joka on Suomen suurin kaupallinen mediayhtiö (Sanoma Media Finland 2022).

Pandemian aikana kieli on ollut keskeisessä roolissa sosiaalisen todellisuuden rakentajana (Mahlberg & Brookes 2021: 441). Yhdysvalloissa suoritettujen mielipidemittausten mukaan epä johdonmukainen viestintä COVID-19-pandemiaan liittyen on luonut epäluottamusta viranomaisia kohtaan sekä aiheuttanut hämmennystä kansanterveys suosituksista. Kyselytutkimusten perusteella on myös saatu selville, että viestinnässä käytetyt kielelliset valinnat motivoivat ihmisiä noudattamaan kansanterveys suosituksia sekä luovat varmuutta myös COVID-rokotteen ottamiseen. Erityisen tärkeäksi rokotteen ottamisen kannalta on koettu huolenaiheiden kuunteleminen ja kysymyksiin vastaaminen suorasti ja rehellisesti moralisoinnin ja läksyttämisen sijaan. (Miller 2021: 99–101.) Kielentutkimuksen alalla COVID-19-aiheesta on tehty myös muun muassa korpus pohjaisia tutkimuksia: esimerkiksi Iso-Britannian ja Kiinan pandemia uutisointia vertailemalla on saatu selville, että China Daily -lehden käyttämät sanavalinnat COVID-19-uutisissa olivat objektiivisia ja neutraaleja, kun taas The Guardian käytti kuvailussa enemmän negatiivisia ilmauksia (Yu ym. 2021: 36). Dong, Buckingham ja Wu (2021) ovat niin ikään korpuslingvistiksessä tutkimuksessaan todenneet mielipiteiden ja asenteiden olevan läsnä kaikissa tiedotusvälineiden COVID-19-diskursseissa.

Uutisointiin keskittyvä kielentutkimus on merkittävää, sillä sen avulla voidaan paljastaa uutisissa piileviä asenteita ja merkityksiä, jotka eivät välttämättä ole ilmeisiä. Vallan vahtikoira sakin tituleerattu lehdistö voi käyttää asemaansa väärin, mikäli sen tuottamaa sisältöä ei kriittisesti tarkastella tai kyseenalaisteta. Tutkimuksessani vastaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia diskursseja noodin *rokottamat* kanssa esiintyvät kollokaatit konteksteihin rokottamattomista muodostavat?
2. Onko Helsingin Sanomien uutisointi rokottamattomista objektiivista?

2 KORPUSAVUSTEINEN DISKURSSINTUTKIMUS

Tutkielmani teoreettisena taustana toimii **korpusavusteinen diskurssintutkimus** (*Corpus-assisted Discourse Studies*, jatkossa CADS), joka yhdistää niin korpuslingvistiikan kuin diskurssintutkimuksen näkökulmat. CADS voidaan määritellä korpusaineistoja hyödyntäväksi, diskursseihin kohdistuvaksi tutkimukseksi. (Partington, Duguid & Taylor 2013: 10.) Sekä korpuslingvistiikassa että diskurssintutkimuksessa ollaan kiinnostuneita kielen sosiaalisista ulottuvuuksista ja toiminnasta (Mautner 2009: 32). Molemmissa lähestymistavoissa analysoidaan aitoja tekstejä ja päätelmät perustetaan aineistosta nouseviin säännönmukaisuuksiin sekä toistuvuuksiin (Jantunen 2018a: 6).

Korpuslingvistiikka on todelliseen kielenkäyttöön ja autenttisiin teksteihin perustuvaa kielentutkimusta (Baker 2006: 1), jossa kieltä tutkitaan sosiaalisena ilmiönä (Teubert 2004: 97). Tutkimuksessa käytetään aineistona laajoja tietokonepohjaisia tekstikokoelmia eli korpuksia (Partington ym. 2013: 5), jotka voivat sisältää tuhansia tai jopa miljoonia sanoja (Baker 2006: 2). Korpusten avulla pyritään löytämään teksteistä sellaisia odottamattomia merkityksiä, joita pelkässä diskurssianalyysissä ei ole mahdollista huomata (Partington ym. 2013: 11). Koska korpukset edustavat luonnollisesti esiintyvää kielenkäyttöä, niiden avulla voidaan tutkia ja mitata kielenkäyttöä koskevia väitteitä (Baker 2006: 2). Korpusmenetelmän käyttäminen luo tutkimukseen objektiivisuutta, sillä sen tarjoamat tulokset ovat helposti tarkistettavissa, eikä tutkija näin ollen voi keskittyä ainoastaan omia ennakkokäsityksiä tukevien tulosten tarkasteluun (Stubbs 1996: 154). Yleisesti ottaen korpuslingvistiikkaa on pidetty lähinnä kvantitatiivisena menetelmänä, mutta se sisältää myös kvalitatiivisen tutkimuksen piirteitä, sillä korpusanalyysiin kuuluu olennaisesti myös laadullinen tulkinta (Baker 2006: 1-2).

Diskurssianalyysin avulla voidaan tutkia esimerkiksi kielen rakenteita ja merkityksiä sekä niiden rakentamia sosiaalisia valta-asetelmia ja suhteita. Diskurssintutkimuksessa kieli nähdään muovautuvana välineenä, jolla ilmaistaan niin yksilöllisiä kuin yhteiskunnallisiakin asioita. Nämä asiat puolestaan ylläpitävät

diskursseja. (Johnstone 2018: 16–17, 19.) Termillä **diskurssi** tarkoitetaan kielentutkimuksen kontekstissa yleensä erilaisia tapoja kuvata ympäröivää todellisuutta. Diskurssit ovat tiiviisti sosiaaliseen kontekstiinsa yhteydessä olevia käytäntöjä, jotka muodostavat systemaattista kuvaa kulloinkin keskusteltavista asioista. Ne ovat siis ikään kuin merkitysten joukkoja, jotka ovat yhteydessä yhteiskunnan käytäntöihin ja rakenteisiin. (Baker 2006: 3–4.) Niin ikään tutkielmassani käsitän diskurssin tällaisiksi merkityksiä sisältäviksi tavoiksi käyttää kieltä. Erityisesti kiinnitän huomiota siihen, millaisia diskursseja rokottamattomista uutisoitaessa välittyy Helsingin Sanomien artikkeleissa sekä millaisin kielellisin keinoin nämä diskurssit rakentuvat.

CADS-tutkimus perustuu fraseologiseen kielikäsitelyyn, jonka mukaan kieli on kontekstuaalista ja kertautuvaa eli toistuviin rakenteisiin perustuvaa (Hoey 2007: 8). Fraseologia siis tarkastelee, kuinka usein jonkin sana tai kielen piirre esiintyy yhdessä jonkin toisen kielellisen elementin kanssa niin, ettei kyse voi olla pelkästä sattumasta (Gries 2008: 6). Kieltä ei voida analysoida vain tarkastelemalla siinä esiintyviä yksittäisiä ilmauksia, sillä teksteissä esiintyvät mallit eivät ilmene yksittäisissä sanoissa, vaan kieliopissa ja rakenteissa. Kieltä tutkittaessa onkin välttämätöntä tiedostaa myös teksteissä esiintyvät kielelliset mekanismit, joiden avulla ideologioita välitetään. (Stubbs 1996: 92.) Koska ihmiset käyttävät kieltä pääosin automaattisesti ja tiedostamattomasti, he ovat usein tietämättömiä omien tekstiensä välittämistä merkityksistä. Yhdistämällä korpustutkimuksen diskurssintutkimukseen on mahdollista päästä käsiksi näihin kielenkäyttäjien tuottamiin, ei-ilmeisiin merkityksiin. (Partington ym. 2013: 11.)

Tutkielmassani CADS yhdistyy fraseologiseen kielikäsitelyyn kollokaatioanalyysissä. Termillä **kollokaatio** tarkoitetaan ilmiötä, jossa kaksi tai useampi yksittäinen sana esiintyy teksteissä säännöllisesti ja tilastollisesti merkittävästi lähellä toisiaan (Sinclair 1991: 170; Partington 1998: 15–17; Baker 2006: 95–96). Näitä sanojen ilmentymiä puolestaan kutsutaan **kollokaateiksi**. Kollokaateilla tarkoitetaan siis kahden tai useamman sanan tavanomaista esiintymistä yhdessä (Stubbs 1996: 174). Kollokaattien avulla teksteistä on mahdollista saada selville niissä piileviä merkityksiä ja diskursseja, jotka eivät välttämättä ole havaittavissa pelkästään tekstejä lukemalla. Vahvat, toistuvat kollokaatiot ovat siis ikään kuin todisteita diskursseista, sillä ne osoittavat sanojen esiintyvän useasti keskenään samoissa yhteyksissä. Tämä puolestaan kertoo siitä, että sanat kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa ihmisten mielissä. (Baker 2006: 95–96, 114).

Kollokaatit voidaan jakaa merkityksiensä ja kontekstiansa perusteella merkitysryhmiin eli **diskurssiprosodioihin**. Diskurssiprosodiolla tarkoitetaan kielenpiirteiden esiintymistä niille tyypillisissä diskursiivisissa konteksteissa. Ne ilmaisevat kielenkäyttäjän asenteita kulloinkin käsiteltävistä aiheista tuomalla ilmi käytettyjen ilmaisujen taustalla olevia syitä ja voivat siten myös paljastaa diskursseja.

Diskurssiprosodiat keskittyvät ylläpitämään puhujan ja kirjoittajan välistä yhteyttä sekä myös korostavat näiden tehtävää yhtenäisen ja johdonmukaisen keskustelun luomisessa. Diskurssiprosodioita ei voi huomata teksteistä tarkastelemalla kollokaatteja sellaisenaan, sillä kollokaattien yhteisiä semanttisia piirteitä voidaan leksikalisoida monin eri tavoin. (Stubbs 2001: 65–66, 70–71.) Diskurssiprosodiasta on käytetty myös termiä **semanttinen prosodia** (kts. esim. Sinclair 2004), mutta käytän tutkielmassani diskurssiprosodian käsitettä sen selkeyden vuoksi. Tarkastelen tutkimuksessani kollokaatteja konteksteineen niiden synnyttämien diskurssiprosodioiden pohjalta, sillä kontekstistaan irrotetuista kollokaateista voi olla haastavaa tai jopa mahdotonta tulkita niiden ilmaisemia asenteita (Stubbs 2001: 106).

CADS-tutkimuksessa aineistoa analysoidaan korpusavusteisesti ilman kriittistä lähtökohtaa, eikä siinä keskitytä kriittisen diskurssianalyysin tavoin nostamaan esiin esimerkiksi yhteiskunnallista eriarvoisuutta (Lehto 2019: 83; Partington ym. 2013: 10; Taylor 2010). Tutkielmani tavoitteena on kuitenkin selvittää, onko Helsingin Sanomien uutisointi rokottamattomista objektiivista, joten analyysini pureutuu paikoitellen uutisoinnin synnyttämiin valta-asetelmiin ja mahdolliseen epäoikeudenmukaisuuteen rokottamattomien ja rokotettujen välillä. Analyysini saa piirteitä kriittisestä diskurssianalyysistä, jolle on tyypillistä tarkastella kieltä niin yhteiskunnallisena tuotoksena kuin vaikuttajana sekä erityisesti tutkia näiden aspektien välisiä jännitteitä (Fairclough 1997: 76). Tästä syystä tutkielmani voi nähdä edustavan kriittistä CADS-tutkimusta, jollaista ei tiettävästi ole aiemmin suoritettu ollenkaan.

Kansainvälistä, uutisointiin keskittyvää CADS-tutkimusta on tehty muun muassa vertailemalla Iso-Britannian sanomalehdistä eri aikakausina kerätyjä korpuksia toisiinsa niin sanotulla MD-CADS-menetelmällä (*Modern Diachronic Corpus-assisted Discourse Studies*) (Partington 2010). Suomessa CADS-tutkimusta on tehty muun muassa japaninsuomalaisten kielipuheesta (Lehto 2018) sekä useista eri Suomi24-keskustelufoorumilla käydyistä keskusteluista, kuten homoista ja heteroista (Jantunen 2018a), *kansa*-sanasta (Johansson, Jantunen, Heimo, Ahonen & Laippala 2018) sekä köyhyydestä (Lehti, Luodonpää-Manni, Jantunen, Kyröläinen, Vesanto & Laippala 2020). Myös opinnäytteissä CADS on ollut suosittu menetelmä: sen avulla on tutkittu muun muassa jokamiehen oikeuksia jäsentäviä diskursseja Helsingin Sanomien verkkoartikkeleissa (Mäkelä 2021), seksuaalivähemmistöihin liittyvää uutisointia Suomen ja Venäjän medioissa (Annunen 2020) sekä queer-identiteettien ja seksuaalisuuden representaatioita Daily Mail -lehdessä (Oksala 2021).

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Tutkimusaineisto

Tutkielmani aineistona toimii itse kokoamani korpus, joka sisältää Helsingin Sanomien verkkoartikkeleita ajanjaksolta 13.12.2020-31.12.2021. Jokainen korpuksen päätyntynyt verkkoartikkeli sisältää sanan *rokottamaton* jonkin sananmuodon. Aikarajauksen ensimmäinen päivä edustaa sitä päivämäärää, jolloin ensimmäinen COVID-19-rokottamattomia käsittelevä artikkeli on julkaistu Helsingin Sanomien verkkopalvelussa. Valitsin tutkimuskohteeksi juuri Helsingin Sanomien verkkoartikkelit, sillä Helsingin Sanomat on Suomen luetuin sanomalehti ja se tavoittaa kaikista sanomalehdistä suurimman lukijakunnan (Media Audit Finland 2021), jolloin sen artikkeleilla voidaan katsoa olevan merkittävä rooli suomalaisella media- ja uutiskentällä. Koska tutkielmani edustaa yksityistä käyttöä, on Helsingin Sanomien verkkoartikkeleiden käyttäminen sen osana sallittua (Sanoma Media Finland 2022).

Etsin kaikki *rokottamaton*-sanon sisältävät artikkelit Helsingin Sanomien verkkopalvelun hakutoiminnon kautta käyttäen hakusanana eli noodina sanavartaloa *rokottamat*. Korpukseni sisältää kaikki ajanjakson aikana julkaistut, *rokottamaton*-sanon sisältävät COVID-19-aiheiset artikkelit. Korpusaineistoni on kooltaan 280 262 saneen suuruinen ja muoto *rokottamat* esiintyy siinä yhteensä 1496 kertaa.

Käyttämäni korpus on luonteeltaan erikoiskorpus (*specialized corpus*), sillä se on itse keräämäni ja siten kooltaan melko pieni, ja se sisältää vain tiettyyn aiheeseen (COVID-19-rokottamattomiin) liittyviä tekstejä (Baker 2006: 27). Jantunen (2011: 90) kutsuu vastaavaa korpusta terminologiseksi korpukseksi, sillä se sisältää tarkasti rajattua, vain tiettyyn aiheeseen liittyvää aineistoa. Se on niin sanottu raakatekstikorpus, sillä sen aineistoja ei ole annotoitu eikä lemmatisoitu, jolloin se ei myöskään sisällä

lingvivistä metatietoa (Jantunen 2011: 92). Lemmatisoimattomuutensa vuoksi korpus sisältää useita samoja kollokaatteja eri taivutusmuodoissaan.

3.2 Kollokaatioanalyysi AntConc-korpusanalyysityökalulla

Suoritin tutkimuksessani kollokaatioanalyysiä käyttämällä AntConc-konkordanssiohjelmaa kollokaattien etsimiseen korpusaineistostani. AntConc on tietokoneelle laadattava korpusanalyysityökalu, joka mahdollistaa konkordanssien tarkastelun kollokaatioanalyysiä suoritettaessa (Anthony 2020). AntConcin avulla etsin korpusaineistosta noodille *rokottamat** sata merkitsevintä kollokaattia, jotka toimivat tutkielmani analyysin pohjana. Luokittelin kollokaatit diskurssiprosodioihin sekä itse kollokaattien merkitysten että niiden esiintymiskontekstien muodostaneiden merkitysten perusteella. AntConcin konkordanssivälilehden avulla sain selville kulloisenkin kollokaatin kontekstin ja esiintymisympäristön.

Käytin analyysissä hakuväliä 5L-5R eli viisi sanaa noodin vasemmalta ja oikealta puolelta, sillä laaja tarkasteluväli mahdollistaa diskursseja rakentavien kollokaattien päätyksen hakuun mukaan (Jokinen, Juhila & Suoninen 1993: 50). Barnbrookin mukaan (1996: 91) tämä hakuväli on maksimaalinen, vaikka toteaakin Sinclairin pitävän neljää sanaa noodin molemmilta puolilta optimaalisena hakuvälinä. Vähimmäisfrekvenssiksi asetin luvun 5, sillä aineistoni on peräisin yhdestä lähteestä, jolloin sen analyysissä ei nouse ongelmaksi esimerkiksi verkkokeskusteluille tyypillinen toisteisuus tai saman käyttäjän tuottamat tekstit (vrt. Jantunen 2018b: 29). Kollokaattien tilastollisen merkitsevyyden tutkimiseen käytin MI-testiä (*mutual information*). Sen avulla saadaan selville, kuinka vahva yhteys korpuksen sanoilla on toisiinsa. MI siis mittaa sanojen todennäköisyyksiä esiintyä tekstissä lähekkäin toisiaan. (Clear 1993: 279–280; Baker 2006: 101.) Se nostaa merkitseviksi sanoiksi lähinnä omaperäisiä sisältösanoja (Clear 1993: 281). MI-testillä on kuitenkin ongelmallisesti tapana antaa korkeita pisteitä suhteellisen alhaisten frekvenssien sanoille (Baker 2006: 102). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi vain muutama kertaan korpuksessa esiintyvät sanat voivat MI-testin tuloksissa vaikuttaa todellisuutta merkittävämmiltä, sillä ne voivat saada korkean arvon frekvensseistään huolimatta (Clear 1993: 280). Käytin kollokaatioanalyysissäni kuitenkin MI-testiä, sillä näen sen avulla saatujen sisältösanojen paljastavan kieliopillisia sanoja paremmin kollokaattien synnyttämiä diskurssiprosodioita ja diskursseja.

4 ROKOTTAMATTOMIIN LIITTYVÄT DISKURSSIT HELSINGIN SANOMIEN VERKKOARTIKKELEISSA

Tässä luvussa tarkastelen noodin *rokottamat* sataa merkitsevintä kollokaattia. Olen jakanut kollokaatit niiden merkityksen ja esiintymiskontekstin perusteella diskurssi-prosodioiksi, joiden pohjalta olen hahmotellut laajemmat diskurssit. Analysoin diskurssiprosodioita siis osana laajempia diskursseja ja esitän tulokset diskurssieittain. Lisäksi tarkastelen tulosten esittämisen lomassa muun muassa sitä, millaisessa kontekstissa merkitseviä kollokaatteja käytetään ja pohdin, millaisia mielikuvia käytetyt sanavalinnat rokottamattomista synnyttävät.

4.1 Noodiin *rokottamat* liittyvät diskurssiprosodiat ja diskurssit

Olen jakanut kollokaatit kuuteen diskurssiprosodiaan (Taulukko 1). Tarkastelun ulkopuolelle jätin kymmenen kollokaattia (kts. liite 7), jotka eivät sopineet osaksi muodostamiani diskurssiprosodioita, eivätkä toisaalta kertoneet siitä, miten rokottamattomia kuvataan aineistossa. Ne eivät myöskään olleet esiintymiskontekstinsa puolesta merkittäviä analyysin kannalta. Sadasta merkitsevimmästä kollokaatista analyysiin päätyi siis 90 kollokaattia.

TAULUKKO 1 Diskurssiprosodiat sekä niihin kuuluvien kollokaattien lukumäärät ja prosentuaalinen osuus.

Diskurssiprosodia	Kollokaattien lukumäärät	Merkitsevien kollokaattien prosentuaalinen osuus
Rokottamattomat ihmisryhmät	28	31 %
Rokottamattomuuden seuraukset	24	27 %
Toimenpiteet	13	14 %
Intensiteettisanat	12	13 %
Vastakohtat	10	11 %
Paikat	3	3 %

Rokottamattomat ihmisryhmät -diskurssiprosodia (kts. liite 1) keskittyy kuvailemaan, keitä rokottamattomat ihmiset ovat. Siinä korostuvat erityisesti ikäryhmät, tautiin sairastuneet, ammattiryhmien edustajat sekä ihmismassoja kuvailevat sanat. Rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodia (kts. liite 2) puolestaan kuvailee rokottamattomuudesta johtuvia seurauksia, kuten sairastumista ja kuolemaa. Toimenpiteet -diskurssiprosodia (kts. liite 3) sisältää pandemian hillitsemiseksi asetettuja rajoituksia ja muita toimenpiteitä kuvailevia kollokaatteja. Intensiiteettisanojen diskurssiprosodia (kts. liite 4) puolestaan sisältää kollokaatteja, joiden funktiona on muun muassa luonnehtia puheena olevan ominaisuuden pätevyyttä ja astetta (VISK § 664). Vastakohtat-diskurssiprosodia (kts. liite 5) koostuu vertailevista tai vertailevissa konteksteissa esiintyvistä kollokaateista, kun taas paikat-diskurssiprosodian (kts. liite 6) kollokaatit kuvaavat nimensä mukaisesti eri paikkoja, jotka rokotekeskustelussa ovat nousseet usein esille. Kaikki sata merkitsevintä kollokaattia löytyvät tutkielman lopusta liitteinä diskurssiprosodioihinsa luokiteltuna. Jokaisen diskurssin kohdalla nostan taulukoittain esiin ne diskurssiprosodiat sekä niiden kollokaatit, jotka ilmenevät kyseisen diskurssin kontekstissa ja joita analysoin tarkemmin tässä tutkielmassa. Tekstissä esiin nostetut kollokaatit antavat osviittaa siitä, minkä tyyppisissä konteksteissa muut saman diskurssiprosodian kollokaateista ilmenevät.

Diskurssiprosodioiden pohjalta muotoilin laajemmat diskurssit, jotka muodostuvat kollokaattien ja niiden esiintymiskontekstien muodostamien merkitysten perusteella. Näitä diskursseja ovat **sairastumisen diskurssi**, **sulkeutunut yhteiskunta -diskurssi** sekä **kuolemissen diskurssi**. Esitän analyysini diskurssi kerrallaan ja havainnollistan kulloistakin diskurssia eri diskurssiprosodioiden avulla. Jotkin diskurssiprosodiat esiintyvät useampien diskurssien yhteyksissä, sillä niissä on piirteitä useammista laajemmista diskursseista.

4.2 Sairastumisen diskurssi

Yksi selkeimmistä uutisoinnissa esiin nousevista diskursseista on sairastumisen diskurssi. Suurin osa rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodian kollokaateista kuuluu osaksi tätä diskurssia, mutta sairastumisen diskurssia ilmenee myös intensiteettisanojen, ihmisryhmien ja vastakohtien diskurssiprosodioissa. Vaikka sairastumisen diskurssi käy ilmi useasta eri diskurssiprosodiasta, toistuu näissä diskurssiprosodioissa yhteisinä teemoina sairastuminen, sairaalahoitoon joutuminen sekä vertailu. Taulukkoon 2 olen koontanut ne diskurssiprosodiat ja kollokaatit, jotka ilmenevät sairastumisen diskurssia.

TAULUKKO 2 Sairastumisen diskurssia ilmentävät diskurssiprosodiat sekä niiden kollokaatit.

Diskurssiprosodiat	Kollokaatit
Rokottamattomuuden seuraukset	<i>sairastua, joutui, joutuneet, riski, sairastuvat</i>
Vastakohtat	<i>ero, rokotetuilla, pienempi</i>
Ihmisryhmät	<i>potilaista, potilaat, työntekijä, aikuisilla, ikäryhmässä</i>
Intensiteettisanat	<i>suurimmassa, selvä, valtaosa, huomattavasti, lähinnä</i>

Sairastumisen diskurssi ilmenee selvimmin rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodiasta, jonka kollokaatit keskittyvät nimensä mukaisesti kuvaamaan rokottamattomuudesta aiheutuvia seurauksia. Diskurssi ilmenee virkkeistä muun muassa verbejä ja substantiiveja tarkastelemalla. Verbit kuvaavat useimmiten sairastumista, sairaalahoitoon päätymistä sekä sairastumisesta aiheutuvia seurauksia terveydenhuoltojärjestelmälle. Niin ikään substantiivit korostavat seurauksia ja rokottamattomuuden aiheuttamia riskejä. Verbit *päätyä* ja *joutua* sekä substantiivit *tehohoito* ja *sairaalahoito* esiintyvät useimmiten kollokaatteina tai kollokaattien kanssa (esimerkit 1 ja 2), mikä korostaa nimenomaan sairastumisen mahdollisia vakavia seurauksia.

- 1) *Rokottamattomat* sen sijaan voivat edelleen **sairastua** vakavasti ja *päätyä* tehohoitoon.
- 2) *Rokottamattomia* **joutui** viime viikolla sairaalahoitoon yhdeksän kertaa enemmän kuin täysin rokotettuja, kun potilasmäärät suhteuttaa rokotettujen ja rokottamattomien määrään Hus-alueella.

Sairaalahoitoon joutumista kuvaavat, rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodian kollokaatit esiintyvät lähes poikkeuksetta konteksteissa, joissa vertaillaan rokottamattomien ja rokotettujen riskiä *päätyä* sairaalahoitoon viruksen vuoksi. Vertailu ilmenee virkkeissä esiintyvistä komparaatiomuodoista ja erityisesti komparatiivijohdoksista, joiden käytöllä pyritään ilmaisemaan ominaisuuden suurempaa määrää verrattavaan kohteeseen (VISK § 633), eli tässä tapauksessa rokottamattomien suurempaa todennäköisyyttä *päätyä* sairaalahoitoon rokotettuihin nähden (esimerkit 3 ja 4). Lisäksi vertailussa käytetään *kuin*-rakennetta, joka esiintyy virkkeissä komparatiivimuodon jäljessä omistuslauseissa, joissa vertailukohtaa (rokotettuja) verrataan omistajaan (rokottamattomiin) (esimerkit 3 ja 4) (VISK § 636–637).

- 3) Kuluneen kahden viikon aikana *rokottamattomat* 12–79-vuotiaat ovat **joutuneet** koronatartunnan vuoksi sairaalahoitoon 14 kertaa useammin, kuin saman ikäryhmän kaksi kertaa rokotetut.

- 4) Erikoissairaanhoidon joutumisen **riski** on merkittävästi suurempi *rokottamattomilla* kuin kaksi kertaa rokotetuilla.

Rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodian yhteydessä rokottamattomia kuvaillaan myös erilaisten adjektiivien avulla. Myös itse noodi toimii useasti koronapotilaita kuvailevana sanana, mutta toisinaan kuvailussa käytetään myös voimakkaan affektiivisiä (VISK § 1707) ja jopa pejoratiivisia (kts. Larjavaara 2007: 139) ilmauksia, kuten esimerkivirkkeessä 5 adjektiivinomaisesti käytetty *jääräpää*. Kuvailuvien sanojen tavoitteena lienee kohdistaa huomio ja keskustelu juuri rokottamattomiin ja tällä keinolla ylläpitää sairastumisen diskurssia julkisen keskustelun keskiössä.

- 5) Kolmas vaihtoehto on hyväksyä, että *rokottamattomat* jääräpäät **sairastuvat** ja hoitaa heidät.

Vastakohtat-diskurssiprosodian kollokaatit ilmentävät sairastumisen diskurssia vertailemalla sekä rokotettujen ja rokottamattomien alttiutta sairastua virukseen (esimerkki 6) että myös riskiä levittää virusta eteenpäin (esimerkit 7 ja 8). Vertailu ilmenee virkkeistä pääasiassa jo aiemmin mainitsemieni vertailumuotojen (esimerkki 8) ja *kuin*-rakenteen (esimerkki 7) avulla. Esimerkkivirkkeissä 6 ja 7 esiintyvä adjektiivi *suuri* korostaa vertailua, sillä sen kanssa esiintyvät adjektiivien määritteet *huomattavan* ja *paljon* ilmaisevat ominaisuuden astetta (VISK § 611) korostamalla adjektiivin merkitystä. Myös osa kollokaateista toimii vertailevina sanoina merkityksiensä puolesta: kollokaatti *ero* kuvaa rokotettujen ja rokottamattomien välistä eroavuutta (KS s.v. *ero*), kun taas kollokaatti *rokotetuilla* ilmaisee rokottamattoman vastakohtaa.

- 6) Helven mukaan **ero** rokotettujen ja *rokottamattomien* välillä on huomattavan suuri.
- 7) Tutkimusten valossa on selvää, että tartuttamisen riski on *rokottamattomilla* paljon suurempi kuin **rokotetuilla**.
- 8) Uskon näin käyvän, koska jos rokotetuilla ihmisillä on keskimäärin vähemmän virusta elimistössään, heidän mahdollisuutensa levittää virusta on **pienempi** verrattuna *rokottamattomiin*.

Ihmisryhmät-diskurssiprosodian kollokaatit kuvailevat sairastumisen diskurssin kontekstissa muun muassa virukseen sairastuneita ja sairaalahoitoon joutuneita sekä eri ikä- ja ammattiryhmiä. Esimerkkivirkkeissä 9 ja 10 kollokaatit *potilaista* ja *potilaat* esiintyvät verbiliiton *viedä oikeus* sekä verbin *kuormittaa* yhteydessä, mikä luo mielikuvaa rokottamattomista potilaista aktiivisina sairaalahoitoon pääsyn estäjinä, vaikka todellisuudessa koronapotilaita suurempi este sairaalahoitoon pääsemiseen lienee hoitoalan resurssipula. Sanavalinnat luovat virkkeistä semanttisesti syyllistäviä ja jopa hieman pejoratiivisia. Ne myös korostavat

vastakkainasettelua rokottamattoman ja rokotetun kansanosan välillä, sillä virkkeissä ei huomioida myös rokotettujen sairastuvan virukseen tai päätyvän toisinaan myös sairaalahoitoon (kts. esim. HUS 2021).

- 9) Sairaalat täyttyvät *rokottamattomista potilaista*, jotka vievät muilta oikeuden päästä akuuttiin hoitoon.
- 10) Suomessa on nyt *rokottamattomien* epidemia ja rokottamattomat koronapotilaat kuormittavat sairaaloita.

Myös rokottamattomat ihmisryhmät -diskurssiprosodiassa ilmenee vertailua rokottamattomien ja rokotettujen välillä. Vertailua ilmenetään aiemmin mainittujen perinteisten keinojen lisäksi myös sanattomasti, mikä on huomattavissa kollokaattien kontekstien merkityksiä tarkastelemalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, ettei vertailua aina varsinaisesti sanallisteta esimerkiksi vertailumuotoina tai -sanoina, vaikka se olisikin virkkeiden tavoitteena. Esimerkkivirke 11 havainnollistaa tällaista taajaan uutisoinnissa esiintyvää, kielellistämätöntä vertailua: virke edustaa deklaratiivilausetta, eli semanttisesti sen tarkoituksena on ilmaista proposition todenperäisyyttä (VISK § 887). Kyseinen virke siis väittää rokottamattomien henkilöiden aiheuttavan riskin työpaikalla. Vaikka rokotettuja ei virkkeessä mainita, väitteen ehdoton toteavuus kuitenkin sisältää oletuksen, etteivät rokotetut aiheuta vastaavaa terveysriskiä muille työntekijöille. Semanttisesti se myös syyllistää rokottamattomia riskin aiheuttamisesta. Myös jo mainittu esimerkkivirke 10 on tyypiltään deklaratiivinen ja myös se vertailee epäsuorasti rokottamattomuuden vaikutuksia rokotettuihin ja rokotusten hyötyihin. Virke implikoi, ettei epidemia johdu rokotetuista eivätkä he juurikaan kuormita hoitokapasiteettiä. Muotoilemalla virkkeet uudelleen esimerkiksi muuttamalla ne kielteisiksi ja vaihtamalla *rokottamattoman* tilalle *rokotetun*, virkkeiden välittämät viestit pysyvät merkitykseltään samoina.

- 11) *Rokottamaton työntekijä* on työpaikan terveysriski.

Sairastumisen diskurssi ilmenee ihmisryhmä-diskurssiprosodiassa myös ikäryhmien kontekstissa. Erityisesti ikäryhmiä ilmentävät kollokaatit painoutuivat sekä semanttisilta merkityksiltään että esiintymiskonteksteiltaan aikuisiin ja nuoriin. Ikäryhmiä kuvaavien kollokaattien funktiona on konteksteissaan lähinnä kuvailla, että rokottamattomia ja koronavirukseen sairastuneita on eniten nuorten ja aikuisten ikäryhmissä (esimerkit 12 ja 13). Tulos on looginen, sillä suurin osa näiden ikäluokkien edustajista on ollut aineistonkeruuhetkellä rokottamattomia.

- 12) Erityisesti *rokottamattomilla* nuorilla ja **aikuisilla** covid-19-tapausten ilmaantuvuus on ennennäkemättömän korkea.

- 13) Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen tilastot kertovat, että eniten *rokottamattomia* on alle 40-vuotiaiden **ikäryhmässä**.

Huomattavaa kuitenkin on, ettei sana *lapsi* esiinny kollokaattina siitä huolimatta, että kaikki suomalaiset alle 12-vuotiaat olivat aineistonkeruuhetkellä rokottamattomia. Tämä osoittaa, että verkkoartikkeleissa kiinnitetään huomiota ainoastaan niihin rokottamattomiin ikäluokkiin, jolle rokotuksen ottaminen olisi ollut mahdollista. Myöskään sana *vanhus* ei esiinny aineistossa varsinaisena kollokaattina luultavasti siksi, että mediassa on laajasti uutisoitu vanhempien ikäluokkien korkeasta rokote-kattavuudesta.

Myös intensiteettisanojen diskurssiprosodiaan kuuluvat kollokaatit esiintyvät useimmiten sairastumisen diskurssin yhteydessä. Kollokaatteina toimivien intensiteettisanojen ja intensiteettisanojen kaltaisten ilmausten funktiona on toimia vahvistavina astemääritteinä, eli ne ilmaisevat ominaisuuden suurempaa astetta (VISK § 666). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että intensiteettisanat-diskurssiprosodian kollokaatit korostavat ympärillä olevien sanojen merkityksiä. Suurin osa kollokaateista on ad-
verbejä, mutta myös substantiivit ja adjektiivit toimivat kollokaatteina.

Sairaalahoitoon joutumisen teema toistuu myös intensiteettisanojen diskurssi-prosodiassa (esimerkit 14, 15 ja 16). Kollokaatit ja niitä määrittävät sanat, kuten *ehdoton valtaosa* ja *selvä enemmistö*, painottavat juuri rokottamattomien koronapotilaiden osuutta sairaalahoidossa. Esimerkiksi virkkeessä 14 käytetty sana *ehdottomasti* merkitsee absoluuttisuutta (KS s.v. *ehdoton*), mikä puolestaan luo virkkeeseen oletuksen siitä, ettei poikkeusta sairaalahoitoon joutumisessa rokotettujen ja rokottamattomien välillä tapahdu. Virkkeen 15 kollokaatti *selvä* niin ikään ilmaisee kiistattomuutta (KS s.v. *selvä*) ja virkkeen 16 kollokaatti *valtaosa* puolestaan enemmistöä (KS s.v. *valtaosa*).

- 14) Toisaalta myös Israelissa ehdottomasti **suurimmassa** riskissä joutua sairaalahoitoon ovat *rokottamattomat* ihmiset.
- 15) Sairaalahoitoon joutuneiden koronapotilaiden määrä on jälleen kasvanut. **Selvä** enemmistö heistä on ollut *rokottamattomia*.
- 16) Sairaalapaikeista ehdoton **valtaosa** on edelleen täysin *rokottamattomilla*.

Myös intensiteettisanat-diskurssiprosodiassa esiintyy sekä kielellistettyä (esimerkki 17) että kielellistämätöntä (esimerkki 18) vertailua. Yleisimmin vertailu esiintyy intensiteettisanat-diskurssiprosodiassa sairastumisen, tartuttamisen ja sairaalahoitoon joutumisen konteksteissa. Virkkeessä 18 koronaa kuvaillaan *lähinnä rokottamattomien taudiksi*, mikä ei ota huomioon rokotettujen mahdollisuutta sairastua virukseen ja luo täten mielikuvaa rokottamattomista yhtenäisenä joukkona, jonka keskuudessa virus leviää.

- 17) Nohynek kuitenkin muistuttaa, että kaksi rokoteannosta saanut henkilö tartuttaa koronavirusta todennäköisesti **huomattavasti** heikommin kuin *rokottamaton*.
- 18) Hänen mukaansa koronasta on nyt tullut **lähinnä** *rokottamattomien* tauti, ja koronaan sairastuneet kuormittavat rajulla tavalla terveydenhuoltoa.

4.3 Sulkeutunut yhteiskunta -diskurssi

Sulkeutunut yhteiskunta -diskurssi ilmentää nimensä mukaisesti yhteiskunnan sulkeutumista pandemian hillitsemisen keinona. Käytännössä diskurssi ilmenee kollokaateista erilaisina rajoitustoimenpiteisiin sekä -päätöksiin viittaavina sanoina. Osa kollokaateista ilmentää myös paikkoja, joihin pääsyä rokottamattomuus rajoittaa sekä myös ihmisiä, joita rajoitukset erityisesti koskevat. Diskurssia luovat kollokaatit esiintyvät konteksteissa, joissa muun muassa informoidaan sulkua- ja rajoitustoimenpiteistä, mutta joissa myös kritisoidaan rajoitustoimenpiteiden epäloogisuutta. Toimenpiteet- sekä paikat-diskurssiprosodioiden kaikki kollokaatit kuuluvat yhteiskunnan sulkeutumista heijastavaan diskurssiin, mutta diskurssia esiintyy myös rokottamattomat ihmisryhmät -diskurssiprosodiassa. Taulukossa 3 on koottuna sulkeutuneen yhteiskunnan diskurssia ilmentävät diskurssiprosodiat ja kollokaatit.

TAULUKKO 3 Sulkeutunut yhteiskunta -diskurssia ilmentävät diskurssiprosodiat sekä niiden kollokaatit.

Diskurssiprosodiat	Kollokaatit
Toimenpiteet	<i>kohdistuvat, lockdown, vapauksia, ruotuun, julkisessa, lopettaa, koronavirustestiä</i>
Rokottamattomat ihmisryhmät	<i>aikuiset, pelaajille</i>
Paikat	<i>ruokakaupassa, baareihin, Itävalta</i>

Toimenpiteet-diskurssiprosodiassa esiintyvät kollokaatit ilmentävät pääosin rajoituksia sekä muita toimenpiteitä viruksen leviämisen estämiseksi. Kollokaattien konteksteista ilmenee, että rajoitustoimenpiteet kohdistuvat täsmällisesti rokottamattomiin ja niillä pyritään systemaattisesti eristämään rokottamattomat joistakin yhteiskunnan toiminnoista. Esimerkki 19 havainnollistaa tätä rokottamattomiin kohdistuvaa rajoittamista. Verbiliitto *joudumme rajoittamaan* sisältää pakkoa ilmaisevan *joutua-*modaaliverbin (VISK § 1577), jolloin se ilmentää rajoitusten välttämättömyyttä; rajoituksia on pakko asettaa pandemian hillitsemiseksi ja sen vuoksi ne on tärkeää kohdistaa juuri rokottamattomaan kansanosaan. Myös esimerkistä 20 ilmenee rajoitustoimenpiteiden kohdistuminen juuri rokottamattomiin: *rokottamattomien lockdown* luo vaikutelman toimenpiteistä ikään kuin rangaistuksena rokottamattomuudesta.

Toisaalta rajoitustoimenpiteistä uutisoinnin taustalla voi olla myös tavoite rokotuskattavuuden nostattamisesta, mikä on myös kielellistetty esimerkissä 21.

- 19) Lisäksi on huolehdittava, että kun joudumme rajoittamaan, rajoitukset **kohdistuvat** mahdollisimman tarkkaan *rokottamattomiin*.
- 20) Itävallan pahimmissa koronapesäkkeissä alkaa *rokottamattomien lockdown*, jonka on tarkoitus laajentua koko Itävaltaan.
- 21) Rokotuspaikoilla on vilkasta, sillä pian *rokottamattomien vapauksia* kavennetaan.

Osa toimenpiteet-diskurssiprosodian kollokaateista esiintyy konteksteissa, jotka ilmentävät rokottamattomuuden synnyttämiä tunteita yhteiskunnallisella tasolla. Erityisesti niistä välittyy turhautuminen rokottamattomia henkilöitä kohtaan. Esimerkissä 22 esiintyvällä kollokaatilla *ruotuun* viitataan yleisesti kuriin tai sovittuun linjaan (KS s.v. *ruotu*), eikä sanan merkitys muutu tässäkään kontekstissa. Kyseisessä esimerkkivirkkeessä verbiliitto *saada rokottamattomat ruotuun* puolestaan muodostaa kokonaisuuden, joka luo mielikuvaa rokottamattomista kapinallisena ja harmia aiheuttavana joukkona, jonka toimintaa on rajoitettava. Rokotekeskustelun kontekstissa kyseinen virke siis viittaa haluun saada viimeisetkin rokottamattomat rokotettua. Virkkeessä nostetaan esille myös vaikeutuva koronatilanne, mikä alleviivaa uutisoinnissa käytettyjen sanavalintojen synnyttämää mielikuvaa rokottamattomista pandemian pääasiallisina syyllisinä. Esimerkkivirkkeessä 23 rokottamattomia kuvaillaan *esteenä normaalitilaan palaamiselle*, mikä sisältää aiemmin esille nostamaani kielellistämätöntä vertailua ja näin ollen syventää entisestään kuilua rokotettujen ja rokottamattomien välillä. Virkkeessä huomio ohjataan rokottamattomiin, vaikka todellisena esteenä normaalitilaan palaamiselle on poliittiset päätökset ja sulkutoimenpiteet.

- 22) Tuskaantuminen vaikeutuvaan tilanteeseen on kasvattanut kärsimättömyyttä saada *rokottamattomat ruotuun*.
- 23) **Julkisessa** keskustelussa *rokottamattomat* nähdään esteenä pandemiaa edeltäneeseen normaalitilaan palaamiselle.

Toimenpiteet-diskurssiprosodiassa nousee esille myös sellaiset päätökset, jotka viittaavat rajoitusten sijasta muihin pandemiaa koskeviin toimenpiteisiin. Nämä virkkeet ovat luonteeltaan toteavia ja niissä informoidaan pääasiassa sellaisista rokottamattomiin kohdistuvista päätöksistä, joiden avulla rokottamattomien elämää hankaloitetaan pyrkimyksenä saada yhä useammat rokottautumaan. Käytännössä näitä päätöksiä ovat esimerkiksi erilaisten avustusten maksamisen lopettaminen rokottamattomille (esimerkki 24) sekä pakollisten koronatestien lisääminen (esimerkki 25). Vaikka virkkeet ovat semanttisesti tulkittavissa rokottamattomien rajoittamiseksi rokotettuihin nähden, eivät ne kuitenkaan kielellisin keinoin tuo sitä ilmi.

24) Saksa **lopettaa** korvausten maksamisen niille *rokottamattomille* ihmisille, jotka joutuvat karanteeniin ja siten pois töistä koronaviruksen vuoksi.

25) Suomeen saapuva *rokottamaton* voi joutua tekemään kaksi **koronavirustestiä**.

Sulkeutunut yhteiskunta -diskurssi käy ilmi myös rokottamattomat ihmisryhmät -diskurssiprosodiasta, jossa esiintyy lähinnä eri ikäryhmiin kohdistuvia rajoitustoimenpiteitä kuvailevia virkkeitä. Esimerkkivirke 26 osoittaa eri rajoitustoimenpiteiden välisen ristiriidan, mikä johtaa eri ikäryhmien välisiin epäoikeudenmukaisiin rajoitustoimenpiteisiin. Virke on sävyiltään moittiva ja se voidaan tulkita kritiikkinä sekä rajoitustoimenpiteiden epäjohtonmukaisuudelle, mutta myös rokottamattomuuden seurauksille. Virke on luonteeltaan kannanoton (VISK § 1212) omainen, mihin sanat *notkua* ja *tuliainen* luovat affektiivisen sävyn (VISK § 1707). *Notkumista* käytetään synonyymina *oleskelemiselle* (KS s.v. *notkua*), joka on *notkumista* neutraalimpi ilmaisu. *Tuliainen* puolestaan saa humoristisen merkityksen, sillä kontekstiinsa (uuden virusmuunnoksen leviäminen) nähden sen käyttö on ristiriitaista; *tuliainen* on lahja (KS s.v. *tuliainen*), joka käsitetään semantiikaltaan useimmiten myönteiseksi, mutta esimerkivirkkeen 26 kontekstissa sanan semanttinen merkitys on kuitenkin päinvastainen.

26) On vaikea ymmärtää, että rajoitukset vievät pääkaupunkiseudun lapsilta muskarit sekä jalkapallo- ja voimistelutreenit, samalla kun *rokottamattomat aikuiset* notkuvat baareissa ja festareilla ja tuovat deltavarianttia tuliaisena esimerkiksi EM-kisoista ulkomailta.

Yhteiskunnan sulkeutumisen diskurssi ilmenee myös urheilun kontekstissa. Virkkeissä kuvaillaan lähinnä rokottamattomiin urheilijoihin kohdistuvia rajoitustoimenpiteitä. Esimerkkivirke 27 voidaan tulkita kuuluvaksi yhteiskunnan sulkeutumista kuvaavaan diskurssiin, sillä se kertoo osan pelaajista jäävän ulkopuolelle järjestettävistä kisoista rokottamattomuutensa takia.

27) Kisajärjestäjät ehtivät jo aiemmin kertoa, ettei *rokottamattomille pelaajille* myönnettäisi edes viisumeita.

Myös paikat-diskurssiprosodian kollokaatit esiintymiskonteksteineen ilmentävät sulkeutuneen yhteiskunnan diskurssia. Ne kuvailevat pääasiassa, mihin paikkoihin rokottamattomien pääsy on sallittua tai kiellettyä ja missä maissa näitä rajoituksia esiintyy. Virke 28 heijastaa pyrkimystä saada rokottamattomat rajattua pois muun muassa vapaa-ajan viettopaikoilta. Niin ikään virke 29 implikoi samaa tavoitetta toteamalla rokottamattomien pääsevän käymään vain välttämättömissä paikoissa. Esimerkissä 30 puolestaan käytetty adjektiivi *jyrkkä* luo virkkeeseen vaikutelman siitä, että vapauksien rajoittaminen on ollut tuottoisaa ja näin ollen se myös oikeuttaa rokottamattomien sulkutilan jatkumisen.

- 28) Maassa harkitaan tällä hetkellä toimia, joilla voitaisiin estää *rokottamattomien* pääsy **baareihin** ja ravintoloihin.
- 29) *Rokottamattomat* saavat käydä lähinnä **ruokakaupassa** ja töissä.
- 30) **Itävalta** avautuu jälleen, mutta ei *rokottamattomille* – kolmen viikon sulkutila sai tartunnat jyrkkään laskuun.

4.4 Kuolemisen diskurssi

Sairastumisen ja yhteiskunnan sulkeutumisen ohella aineistosta nousee esiin myös kuolemisen diskurssi. Eritoten kuolemisen diskurssi nousee esiin rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodiasta, jossa kuolema käsitetään yhtenä rokottamattomuuden vakavimmista seurauksista. Taulukkoon 4 on koottu kuolemisen diskurssia jäsentävät diskurssiprosodiat kollokaatteineen.

TAULUKKO 4 Kuolemisen diskurssia ilmentävät diskurssiprosodiat sekä niiden kollokaatit.

Diskurssiprosodiat	Kollokaatit
Rokottamattomuuden seuraukset	<i>kuolee, kuoli, vaarassa, riskit, sairaalahoitoon</i>
Vastakohtat	<i>rokotettuihin</i>

Jo aiempien diskurssien yhteydessä ilmennyt vertailu rokottamattoman ja rokotetun väestön välillä esiintyy vahvasti myös kuoleman kontekstissa molemmissa kuolemaa ilmentävissä diskurssiprosodioissa. Kaikissa kuolemaan viittaavien kollokaattien konteksteissa vertaillaan rokotettujen ja rokottamattomien todennäköisyyttä kuolla koronavirukseen. Vertailua esiintyy rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodian (esimerkit 31 ja 32) lisäksi myös vastakohtat-diskurssiprosodiassa (esimerkki 33) ja selvimmin se ilmenee *kuin*-vertailukonjunktion (VISK § 1172) sekä komparatiivisen astemääritteen *vähemmän* (VISK § 641) käyttönä. Uutisoinnin keskittymisen informoimaan kuolleiden olevan pääasiallisesti rokottamattomia ilmenee puolestaan esimerkissä 33 käytettyinä määritteinä *kymmenkertaisesti* ja *11-kertaisesti*, jotka jo ulkoasunsaakin puolesta viittaavat kertaisuuden ilmaisuun (VISK § 676).

- 31) Hän ei kuitenkaan kiistä tilastoja, joiden mukaan tällä hetkellä lähes kaikki koronatautiin kuolevat ihmiset ovat *rokottamattomia*. Rokotettuja ihmisiä **kuolee** vähemmän.
- 32) Vaikka rokotettuja kuoli lukumääräisesti enemmän, rokotettujen määrään suhteutettuna rokotettuja **kuoli** vähemmän kuin *rokottamattomia*.

- 33) Sairaalaan rokottamattomia päätyy kymmenkertaisesti rokotettuihin verrattuna, kun taas kuolleita *rokottamattomissa* on 11-kertaisesti **rokotettuihin** verrattuna.

Vaikka uutiset informoivat pääasiallisesti rokottamattomien kuolemista, löytyy uutisten väliltä myös ristiriitaa. Siinä missä esimerkit 31 ja 33 korostavat juuri rokottamattomien koronakuolemia, esimerkki 32 toteaaakin kuolleita olevan lukumäärällisesti enemmän rokotettujen keskuudessa. Ristiriitaa on perusteltu suhteuttamalla rokotettujen ja rokottamattomien määrä kuolemantapauksiin. Utisoinnin ristiriita kuolemantapausten määrästä johtunee kuitenkin pitkähköstä aineistonkeruujasta, sillä reilun vuoden aikana koronatilanne on muuttunut moneen kertaan.

Rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodian kollokaatit sekä niiden kontekstit implikoivat kuoleamisen diskurssia myös muilla kuin suoraan kuolemaan viittaavilla ilmauksilla ja sanavalinnoilla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että virkkeissä esiintyvät sanavalinnat viittaavat rokottamattomuuden vakaviin seurauksiin ja kuolemaan, vaikka kuoleamisen uhkaa ei aina suoraan tuoda ilmi. Esimerkkivirkkeen 34 alku *todella vakavassa vaarassa* sisältää adjektiivia määrittävän intensiteettisanan *todella*, joka vahvistaa adjektiivin *vakavassa* merkitystä (kts. VISK § 666). Substantiivi *vaarassa* puolestaan kuvaa epäedullisen tapahtuman uhkaa tai riskiä (KS s.v. *vaara*), koronaviruksen kontekstissa siis hengenvaaraa. *Vaara* siis ikään kuin korvaa sanan *kuolema* käytön, sillä se saa kontekstissaan konnotatiivisen merkityksen kuoleman kanssa. Tällaisten sanavalintojen ja ilmausten käyttö on omiaan luomaan hyvinkin erilaisia, subjektiivisia tulkintoja ja mielikuvia kulloinkin uutisoiduista aiheista, sillä sanojen luomat mielleyhtymät vaihtelevat eri ihmisten välillä. Myös aineistossa taajaan esiintyvä sana *riski* esiintyy useimmiten konteksteissa, joissa se rinnastetaan terveyttä ja jopa henkeä uhkaavaksi asiaksi (esimerkit 35 ja 36).

- 34) *Todella vakavassa vaarassa* ovat lähinnä *rokottamattomat* sekä rokotetuista vanhimmat ja sairaimmat.

35) *Rokottamattomana riskit* ovat huomattavan paljon suuremmat.

36) *Rokottamattomien* riski joutua **sairaalahoitoon** tai kuolla koronaviruksen takia on huomattavasti korkeampi kuin rokotetuilla.

5 YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää korpusavusteisen diskurssintutkimuksen keinoin, miten COVID-19-rokottamattomista puhutaan Helsingin Sanomien verkkoartikkeleissa. Paneuduin uutisointiin tarkastelemalla noodin *rokottamat* kanssa esiintyvien kollokaattien ja niiden merkitysten synnyttämiä diskursseja sekä sitä, onko Helsingin Sanomien uutisointi rokottamattomista objektiivista. Analysoin aineistoa kriittisestä näkökulmasta, vaikka perinteisesti se ei ole CADS-tutkimuksen lähtökohta. Kollokaattien merkitysten sekä niiden esiintymisympäristöjen perusteella luokittelin kollokaatit diskurssiprosodioiksi, joiden pohjalta puolestaan muotoilin laajemmat, uutisissa yleisimmin esiintyvät diskurssit. Sadasta merkitsevimmästä kollokaatista analyysiini päättyi 90 kollokaattia.

Käyttämällä sanaa *rokottamaton* kuvailemaan virukseen sairastuneita, Helsingin Sanomat keskittyy uutisoinnissaan korostamaan juuri rokottamattomuuden haittoja ja näin ylläpitämään keskustelua rokottamattomista ja rokottamattomuudesta sen sijaan, että uutisoinnin keskiöön nousisi vaikkapa rokotteiden mahdolliset hyödyt tai vastaavasti kritiikki rokotteita kohtaan. Havainto heijastaa samaa ilmiötä, jonka Yu ym. (2021) havaitsivat tutkimuksessaan vertaamalla Iso-Britannian ja Kiinan pandemiauutisointia: siinä missä China Daily käytti uutisoinnissaan neutraaleja ilmauksia, korostui The Guardianin uutisoinnissa pikemminkin negatiiviset sanavalinnat. Omassa tutkimuksessani puolestaan kävi ilmi, että Helsingin Sanomat käytti syyllistäviä ja toisinaan jopa pejoratiivisia sanoja ja ilmauksia *rokottamaton*-sanan yhteydessä.

Kollokaatit esiintyvät aineistossa yleisimmin sairastumista, kuolemista sekä yhteiskunnan sulkeutumista jäsentävissä diskursseissa. Erityisesti vertailu rokottamattoman ja rokotetun kansanosan välillä toistuu useassa diskurssiprosodiassa muun muassa sairastumisen, sairaalahoitoon joutumisen ja kuoleamisen konteksteissa. Osa uutisoinnissa käytetyistä sanavalinnoista ja niiden sisältämistä merkityksistä luovat kuvaa rokottamattomista pandemian pääasiallisina syyllisinä ja aktiivisina esteinä niin sanottuun normaalitilaan palamiselle. Ajan mittaan tällainen uutisointitapa on omiaan synnyttämään negatiivisen konnotaation sanalle *rokottamaton*. Tätä ilmiötä

havainnollistaa jo aiemmin analyysissä esille nostamani esimerkkivirke 5, sillä siinä esiintyvä, rokottamattomia henkilöitä kuvaileva *jääräpää* on luonteeltaan voimakkaan affektiivinen ja mustamaalaava. Kyseinen virke on julkaistu Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 27.12.2021. Pääkirjoituksia kuvaillaan ”HS:n kannanotoiksi ajankohtaisiin aiheisiin” ja niiden kerrotaan heijastavan Helsingin Sanomien periaatelinjaa (Helsingin Sanomat 2021), joten lienee perusteltua olettaa Helsingin Sanomien uutisoinnin olevan asenteellista ja eriarvoistavaa rokottamattomia kohtaan. Tulos tukee myös Dong ym. (2021) tutkimusta mielipiteiden ja asenteiden päätyemisestä tiedotusvälineiden COVID-19-diskursseihin.

Sanomalehtien pääasiallisena tehtävänä on informoida kansaa sekä oman yhteiskunnan että muun maailman tapahtumista, joten ne joutuvat uutisoimaan kulloinkin ajankohtaisista aiheista. Tässä tutkimuksessa Helsingin Sanomien asema poliitikkojen ja terveysviranomaisten äänitorvena ilmenee erityisesti artikkeleiden informatiivisesta sisällöstä. Lehdet ja muu media voivat pitkälti kuitenkin itse määrittää, mitkä asiat ylittävät uutiskynnyksen sekä mitkä puolestaan jätetään vähemmälle huomiolle tai jopa kokonaan uutisoimatta. Vaikka lehtien periaatelinjat määrittelevät lehden ajamat aatesuunnat ja sitovat toimittajia noudattamaan niitä (Lehto, K 2006: 10–11, 195–196), on toimittajilla kuitenkin vapaus vaikuttaa siihen, millaisin sanankääntein kutakin asiaa kuvaillaan. Kuten tutkielmassani osoitin, on myös yksittäisillä, harmittomiltakin vaikuttavilla sanavalinnoilla ja ilmauksilla toisinaan suuri vaikutus siihen, millaisia mielikuvia kulloinkin uutisoitavista asioista lukijalle välittyy.

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa on pidettävä mielessä, että aineiston lemmatisointi tai vastaavasti lemmatisoimattomuus vaikuttaa jonkin verran siihen, millaisia kollokaatteja aineistosta nousee esiin. Tässä tutkimuksessa kollokaatit on haettu lemmamattomasta aineistosta, sillä lemmattu aineisto sisälsi runsaasti tietokoneen virheellisesti lemmaamia muotoja. Näkemykseni mukaan sanojen oikeat muodot ovat tutkimukseni kannalta tärkeitä, sillä korpuksen suhteellisen pienen koon vuoksi väärät sanamuodot voivat vaikuttaa *rokottamaton*-sanan kanssa esiintyviin merkitseviin kollokaatteihin. Tutkimustuloksiin voi osaltaan vaikuttaa myös ne valinnat, joihin olen päätenyt jaotellesani kollokaatteja diskurssiprosodioihin ja diskursseihin, sillä jaottelu ohjaa tarkastelemaan kollokaatteja ja niiden konteksteja kulloisenkin diskurssin ja diskurssiprosodian näkökulmasta.

Koska korona on ajankohtaisuutensa vuoksi vielä melko tutkimaton aihe kielen- tutkimuksen kentällä, tarjoaa tutkimukseni tiettävästi uutta, suuntaa antavaa tietoa siitä, miten rokottamattomista kirjoitetaan suomalaisessa mediassa. Tutkimuksesta saatuja tuloksia ei kuitenkaan voi yleistää koskemaan kaikkia suomalaisia sanomalehtiä, sillä sen aineisto on koottu vain Helsingin Sanomien verkkoartikkeleista. Kuitenkin Helsingin Sanomat, kuten esimerkiksi myös Ilta-Sanomat sekä useat aikakauslehdet, kuuluvat Sanoma Media Finland Oy:n alaisuuteen, joten ei olisi tavatonta, jos tämän mediakonsernin uutisointi- ja lähestymistapa korona-aiheeseen olisi

samansuuntainen. Jatkotutkimuksena olisikin mielenkiintoista selvittää, kuinka yhtenäinen linja Suomen muilla mediakonserneilla ja sanomalehdillä on koronauutisoinnin suhteen. Tätä tutkielmaa vastaavan tutkimuksen voisi toteuttaa myös tarkastelemalla rokotettu-sanan kanssa esiintyviä kollokaatteja, niiden merkityksiä ja esiintymiskonteksteja. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista vertailla tässä tutkielmassa käytettyä korpusta MD-CADS-tyyppisesti myöhemmin kerättyyn vastaavanlaiseen korpukseen, minkä avulla olisi mahdollista saada selville, kuinka rokottamattomista uutisoidaan eri aikakausina.

LÄHTEET

- Annunen, Anni 2020: *Seksuaalivähemmistöt Suomen ja Venäjän mediassa: Korpusavusteininen diskurssintutkimus seksuaalivähemmistöjen käsittelystä uutismedioissa*. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopiston informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta.
- Anthony, Laurence 2020: AntConc. Version 3.5.8. Computer Software. Tokyo: Waseda University. – <https://www.laurenceanthony.net/software> 28.11.2021
- Anttila, Veli-Jukka 2021: Koronavirus (SARS-CoV-2, COVID-19). *Duodecim* 6.10.2021 – <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01257> 15.11.2021
- Baker, Paul 2006: *Using corpora in discourse analysis*. London: Continuum.
- Barnbrook, Geoff 1996: *Language and Computers. A Practical Introduction to the Computer Analysis of Language*. Edinburgh University Press.
- Clear, Jeremy 1993: *From Firth Principles. Computational Tools for the Study on Collocation*. – Baker, Mona, Francis, Gill & Tognini-Bonelli, Elena (toim.), *Text and Technology. In Honour of John Sinclair* s. 271–292. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.
- Dong, Jihua, Buckingham, Louisa & Wu, Hao 2021: A discourse dynamics exploration of attitudinal responses towards COVID-19 in academia and media. – *International Journal of Corpus Linguistics* 26 (4) s. 532–556.
- Fairclough, Norman 1997: *Miten media puhuu*. Suom. Blom, Virpi & Hazard, Kaarina. Tampere: Vastapaino.
- 2001: *Language and power*. 2nd ed. New York: Longman.
- Gries, Stefan Th. 2008: *Phraseology and linguistic theory. A brief survey*. – Meunier, Fanny & Granger, Sylviane (toim.), *Phraseology. An interdisciplinary perspective* s. 3–25. Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.
- Helsingin Sanomat 2021: Koronapotilaiden hoitopaikkoja pitää lisätä, jottei pienikin tartunta-aalto pakota maata aina uusiin sulkuihin. – *Helsingin Sanomat* 27.12.2021 <https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000008492835.html> 8.4.2022
- Hoey, Michael 2007: *Lexical priming and literature creativity*. – Michael Hoey, Michaela Mahlberg, Michael Stubbs & Wolfgang Teubert (toim.), *Text, Discourse and Corpora: Theory and Analysis* s. 7–30. London: Continuum
- HUS 2021: Kahdesti rokotettujen koronaviruspotilaiden määrä HUSin sairaaloissa kasvanut. – *HUS* 9.11.2021 <https://www.hus.fi/ajankohtaista/kahdesti-rokotettujen-koronaviruspotilaiden-maara-husin-sairaloissa-kasvanut> 9.5.2022
- Jantunen, Jarmo Harri 2011: *Kansainvälinen oppijansuomen korpus (ICLFI): typologia, taustamuuttujat ja annotointi*. – *Lähivõrdlusi. Lähivertailuja* 16 (1) s. 86–105.
- 2018a: *Homot ja heterot Suomi24:ssä: analyysi digitaalisista diskursseista*. *Puhe ja kieli*, 38 (1), 3–22. <https://doi.org/10.23997/pk.65488> 20.11.2021
- 2018b: *Korpusavusteininen diskurssintutkimus (CADS): analyysiesimerkki homouden ja heterouden digitaalisista diskursseista*. – *AFinLA-E: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia* 11 (2018) s. 20–44. – <https://journal.fi/afinla/article/view/69259> 20.11.2021

- Johansson, Marjut, Jantunen, Jarmo Harri, Heimo, Anne, Ahonen, Mirka & Laippala, Veronika 2018: Verkkokeskustelujen kansa – Korpusavusteinen diskurssianalyysi Suomi24-keskustelupalstasta. – *Sananjalka* 60 (1) s. 96–117.
- Johnstone, Barbara 2018: *Discourse analysis*. Third edition. Wiley Blackwell.
- Jokinen, Arja, Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero 1993: *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.
- KS = Kielitoimiston sanakirja. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 166. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone 2012. – <https://www.kielitoimiston-sanakirja.fi/#/> 25.3.2022.
- Larjavaara, Matti 2007: *Pragmasemantiikka*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lehti, Lotta, Luodonpää-Manni, Milla, Jantunen, Jarmo Harri, Kyröläinen, Aki-Juhani, Vesanto, Alekski & Laippala, Veronika 2020: Commenting on poverty online: A corpus-assisted discourse study of the Suomi24 forum. – *SKY Journal of linguistics* 33 s. 7–47.
- Lehto, Keijo 2006: *Aatteista arkeen – Suomalaisten seitsenpäiväisten sanomalehtien linjapereiden synty ja muutos 1971–2005*. Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Humanities 48.
- Lehto, Liisa-Maria 2018: *Korpusavusteinen diskurssianalyysi japaninsuomalaisten kielipuheesta*. Väitöskirja. Acta Universitatis Ouluensis B Humaniora 162.
- Loula, Pihla 2021: Onko yhteiskunta jakautumassa rokotettujen ja rokottamattomien maailmoihin? – *Helsingin Sanomat* 9.11.2021 <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000008389961.html> 15.11.2021
- Mahlberg, Michaela & Brookes, Gavin 2021: Language and Covid-19: Corpus linguistics and the social reality of the pandemic. – *International Journal of Corpus Linguistics* 26 (4) s. 441–443.
- Mautner, Gerlinde 2009: Corpora and Critical discourse analysis. – Paul Baker (toim.), *Contemporary corpus linguistics* s. 32–46. London; New York: Continuum.
- Media Audit Finland 2021: *KTM 2021 lukijamäärät*. Päivitetty 13.10.2021. – <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2021/10/KMT-2021-lukijamaarat-liite.pdf> 7.3.2022.
- Miller, Mark R. 2021: Language choice about COVID-19 vaccines can save lives. – *Journal of communication in healthcare* 14 (2). – <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17538068.2021.1892285> - 15.11.2021
- Mäkelä, Alekski 2021: *Korpusavusteinen diskurssintutkimus jokamiehen oikeuksista Helsingin Sanomien verkkoartikkeleissa*. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos.
- Oksala, Veera 2021: *Language and Normativity: representation of queer people in the British tabloid press*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston humanistinen tiedekunta.
- Partington, Alan 1998: *Patterns and Meanings. Using corpora for English language research and teaching*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- 2010: Modern Diachronic Corpus-Assisted Discourse Studies (MD-CADS) on UK Newspapers: an overview of the project. – *Corpora* 5 (2) s. 83–108.

- Partington, Alan; Duguid, Alison & Taylor, Charlotte 2013: Patterns and meanings in discourse: Theory and practice in corpus-assisted discourse studies (CADS). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Sanoma Media Finland 2022: *Sanoma Media Finlandin yleiset käyttöehdot*. – <https://oma.sanoma.fi/aihe/tilaus-ja-kayttoehdot/kayttoehdot> 7.3.2022.
- Sinclair, John 1991: *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Taylor, Charlotte 2010: Science in the news. A diachronic perspective. – *Corpora* 5 (2) s. 221–250.
- Teubert, Wolfgang 2004: Language and corpus linguistics. – Halliday, M.A.K.; Teubert, W.; Yallop, C. & Čermáková, A. (toim.), *Lexicology and corpus linguistics: An introduction* s. 73–112. London: Continuum.
- VISK = Hakulinen, Auli, Vilkuna, Maria, Korhonen, Riitta, Koivisto, Vesa, Heinonen, Tarja Riitta & Alho, Irja 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk> 1.3.2022.
- Yu, Hangyan, Lu, Huiling & Hu, Jie 2021: A Corpus-Based Critical Discourse Analysis of News Reports on the COVID-19 Pandemic in China and the UK. – *International Journal of English Linguistics* 11 (2). – <https://www.ccse-net.org/journal/index.php/ijel/article/view/0/44592> haettu 18.11.2021

LIITTEET

LIITE 1

Rokottamattomat ihmisryhmät -diskurssiprosodian kollokaatit, niiden sijat, MI-arvot ja frekvenssit.

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
Matkustavilta	1	9.88411	5
Perheistä	8	9.14715	8
Täyttäneitä	9	9.13334	26
Aikuisia	11	8.84598	14
Nuorissa	14	8.71419	15
Aikuiset	16	8.69343	23
Pelaajat	18	8.64465	9
Pelaajille	19	8.56219	5
Koronapotilaista	22	8.51779	22
Altistuneiden	27	8.42468	5
Oireisten	28	8.33979	6
Aikuisilla	34	8.19962	7
Keskuudessa	35	8.19207	53
Perheessä	36	8.18367	5
Henkilöitä	43	8.05969	12
Henkilöiden	44	8.05969	6
Potilaista	48	7.97722	17
Ikäryhmässä	52	7.97722	7
Hoitajien	53	7.97722	8
Joukosta	55	7.88411	5
Aikuisista	56	7.88411	5
Aikuisten	63	7.75483	16
Nuorilla	65	7.71419	10
Potilaat	66	7.70420	16
Joukossa	71	7.63935	24
Olevista	75	7.56219	8
Vuotiasta	79	7.50329	6
Työntekijä	96	7.35273	8

LIITE 2

Rokottamattomuuden seuraukset -diskurssiprosodian kollokaatit, niiden sijat, MI-arvot sekä frekvenssit.

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
Kuormittavat	6	9.19962	7
Vaarassa	12	8.82522	9
Joutuneet	15	8.69969	11
Todennäköisyys	17	8.64465	9
Joutumisen	20	8.56219	9
Joutuneista	31	8.32118	11
Sairastuvat	38	8.14715	6
Kuolee	40	8.07676	5
Joutua	41	8.07676	25
Kuoli	46	8.03862	8
Julkisesta	50	7.97722	5
Joutui	51	7.97722	12
Sairastuminen	54	7.88411	5
Sairaaloihin	60	7.79665	5
Sairaalahoittoon	61	7.75483	30
Maksaa	70	7.66406	11
Sairastua	77	7.52976	11
Riskit	84	7.44671	6
Sairaalaan	86	7.44289	29
Joutuvat	87	7.43290	8
Riski	92	7.38611	52
Joutuu	97	7.34717	14
Aiheuttavat	90	7.42468	5
Leviävät	99	7.29915	5

LIITE 3

Toimenpiteet-diskurssiprosodian kollokaatit, niiden sijat, MI-arvot sekä frekvenssit.

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
Ruotuun	2	9.56219	5
Koronavirustestiä	4	9.56219	5
Lockdown	5	9.29915	5
Rajoittamalla	7	9.14715	6
Sulkutila	10	9.02162	11
Vapauksia	13	8.71419	5
Sulku	24	8.46265	7
Kohdistuvat	32	8.28208	7
Pääsy	58	7.82522	6
Osallistua	74	7.56219	6

Lopettaa	81	7.49180	5
Rokotettua	83	7.45785	10
Jatkossa	100	7.26940	10

LIITE 4

Intensiteettisanat-diskurssiprosodiat kollokaatit, niiden sijat, MI-arvot sekä frekvenssit.

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
Suurimmassa	25	8.44671	6
Kertainen	33	8.21823	13
Valtaosa	57	7.83972	20
Huomattavasti	59	7.80035	23
Pääosin	73	7.60799	8
Vakavalle	80	7.49180	5
Ennemmin	82	7.49180	5
Täysin	88	7.43125	50
Erityisesti	93	7.37185	39
Selvä	94	7.36055	5
Enemmistö	95	7.36055	5
Lähinnä	98	7.31426	8

LIITE 5

Vastakohtat-diskurssiprosodian kollokaatit, niiden sijat, MI-arvot sekä frekvenssit.

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
Rokotetuilla	23	8.50329	36
Ero	30	8.33979	12
Rokotettuihin	37	8.17516	13
Määrään	39	8.12161	7
Pienempi	45	8.04761	14
Rokotetun	62	7.75483	8
Rokotettujen	64	7.72265	57
Grafiikka	68	7.68772	6
Ilmaantuvuusluku	76	7.56219	12
Rokotetuille	78	7.52266	9

LIITE 6

Paikat-diskurssiprosodian kollokaatit, niiden sijat, MI-arvot sekä frekvenssit.

Kollokaatti	Sija	MI	Frekvenssi
Ruokakaupassa	3	9.56219	5
Baareihin	26	8.42468	5
Itävalta	29	8.33979	9

LIITE 7

Analyysin ulkopuolelle jääneet kollokaatit ja niiden prosentuaalinen osuus merkitsevistä kollokaateista.

Kollokaatit	Prosenttiosuus
<i>astui, kuluneen, syyt, rokottamattomilta, -ta, työn, osoittaa, todellisuudessa, sataatuhatta, Laajasalo</i>	10 %